

Diriģenta profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – diriģents.
2. Profesijas kods – 2652 01.

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – piektais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– diriģents ar kori vai orķestri, vai ar kori un orķestri, vai cita sastāva muzicējošo vienību (turpmāk – muzicējošā vienība) iestudē dažādu laikmetu, stilu, žanru un formu, tai skaitā augstākās sarežģītības pakāpes skaņdarbus un vada skaņdarba atskaņojumu; novērtē atskaņojuma tehnisko un māksliniecisko līmeni, skaņdarba interpretāciju; izvērtē sasniegumus un izdara korekcijas; atlasa un izvērtē muzicējošās vienības māksliniecisko repertuāru; sastāda koncertu programmas; īsteno muzikālus projektus; sadarbībā ar radošo un administratīvi organizatorisko personālu plāno un organizē muzicējošās vienības darbu; atbild par profesionālā un mākslinieciskā darba kvalitāti, kā arī veic muzicējošās vienības mūziķu atlasu un komplektāciju.

Diriģents strādā kultūrizglītības institūcijās, koncertaģentūrās, izglītības iestādēs, nevalstiskajās organizācijās, uzņēmumos un citās institūcijās, kur ir izveidotas muzicējošās vienības, var būt pašnodarbināta persona vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja pielietot zināšanas diriģēšanas mākslas jomā, pamatojoties gan uz tradīcijām, gan jaunākajām atziņām.
2. Spēja izskaidrot mūzikas attīstības likumsakarības.
3. Spēja izmantot un patstāvīgi attīstīt mākslinieciskās un tehniskās prasmes, pilnveidojot profesionālo meistarību.

4. Spēja analizēt un izvērtēt dažādu laikmetu, stilu un žanru skaņdarbus.
5. Spēja organizēt un vadīt muzicējošo vienību, radīt pozitīvu un radošu atmosfēru.
6. Spēja prognozēt un sasniegt mākslinieciskā izpildījuma rezultātu, nodrošināt plānoto uzdevumu izpildes kvalitāti.
7. Spēja patstāvīgi iestudēt un diriģēt dažādas sarežģītības pakāpes skaņdarbus korim *a cappella* (bez pavadījuma), skaņdarbus ar instrumentālo pavadījumu, skaņdarbus orķestrim, skaņdarbus orķestrim ar solistiem un ar kori, iestudēt un diriģēt simfonijas, operas un baletus, kā arī panākt augstu māksliniecisko izpildījumu.
8. Spēja lietot profesionālo mūzikas terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās (tai skaitā itāļu valodā).
9. Spēja atlasīt dažādu laikmetu, stilu, žanru un formu māksliniecisko repertuāru un sastādīt muzicējošās vienības koncertu programmas.
10. Spēja organizēt un plānot savu un muzicējošās vienības darbu.
11. Spēja uzņemties atbildību un iniciatīvu, veicot darbu individuāli, komandā vai vadot citu cilvēku darbu, ievērojot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.
12. Spēja pieņemt lēmumus un rast risinājumus mainīgos vai neskaidros apstākļos.
13. Spēja demonstrēt zinātnisku pieeju profesionālu problēmu risināšanā.
14. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.
15. Spēja ievērot autortiesības un blakus tiesības un pārzināt ar tām saistītos normatīvos aktus.
16. Spēja nodrošināt darba aizsardzības, elektrodrošības, ugunsdrošības un vides aizsardzības normatīvo aktu prasību izpildi.
17. Spēja nodrošināt darba tiesisko attiecību normu ievērošanu.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Analizēt dažādu laikmetu, stilu, žanru un formu skaņdarbus.
2. Pārvaldīt klavierspēli.
3. Iestudēt un diriģēt dažādas sarežģītības pakāpes skaņdarbus korim *a cappella*, skaņdarbus ar instrumentālo pavadījumu, skaņdarbus orķestrim, skaņdarbus orķestrim ar solistiem un ar kori, iestudēt un publiski diriģēt simfonijas, operas un baletus.
4. Piemērot atbilstošu manuālo tehniku skaņdarba interpretācijas prasībām, ar manuālās tehnikas un emocionālās izpausmes palīdzību mobilizēt muzicējošo vienību skaņdarba atskaņojumam.
5. Atlasīt māksliniecisكو repertuāru atbilstoši muzicējošās vienības sastāvam, tās darbības mērķiem un uzdevumiem un sastādīt koncertu programmas.
6. Novērtēt atskaņojuma tehnisko un māksliniecisكو līmeni un izdarīt korekcijas.
7. Ievērot darba aizsardzības, elektrodrošības un ugunsdrošības normatīvo aktu prasības.
8. Ievērot vides aizsardzības normatīvo aktu prasības.
9. Veikt darbu individuāli un grupā.
10. Plānot un vadīt muzicējošās vienības darbu, radīt pozitīvu un radošu atmosfēru.
11. Izmantot informācijas meklēšanas un atlases līdzekļus, lietot modernās informācijas tehnoloģijas.
12. Sistemātiski pilnveidot diriģenta profesionālo kvalifikāciju.
13. Pārvaldīt valsts valodu.
14. Pārvaldīt vismaz divas svešvalodas saziņas līmenī.
15. Lietot mūzikas terminoloģiju valsts valodā un vismaz divās svešvalodās (tai skaitā itāļu valodā).
16. Ievērot darba tiesisko attiecību normas.

17. Ievērot autortiesības un blakus tiesības un ar tām saistītos normatīvos aktus.

18. Ievērot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus un saskarsmes kultūru.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. literatūras un mākslas vēsture;
- 1.2. filozofija un estētika;
- 1.3. kultūras analīzes aspekti.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. mūzikas vēsture un teorija;
- 2.2. vispārējā, sociālā un saskarsmes psiholoģija;
- 2.3. pedagogija;
- 2.4. komercdarbības pamati;
- 2.5. autortiesības un blakus tiesības;
- 2.6. mūzikas termini valsts valodā un vismaz divās svešvalodās.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. kora un orķestra sastāvi, to tehniskās un mākslinieciskās iespējas;
- 3.2. kora un orķestra attīstības vēsture;
- 3.3. mūzikas formas mācība;
- 3.4. solfedžo, harmonija un polifonija;
- 3.5. diriģēšanas, orķestra un kora darba metodika;
- 3.6. mūzikas notācija (dažādu laikmetu un stilu kora, orķestra, operas un baleta partitūru pieraksti);
- 3.7. skaņdarbu iestudēšanas (korim, orķestrim) metodoloģija;
- 3.8. koncerta dramaturģijas veidošanas principi;
- 3.9. skatuves kultūra;
- 3.10. skatuves runa;
- 3.11. klavierspēle;
- 3.12. valsts valoda;
- 3.13. divas svešvalodas saziņas līmenī;
- 3.14. darba aizsardzība;
- 3.15. vides aizsardzība;
- 3.16. darba tiesiskās attiecības;

- 3.17. informācijas tehnoloģijas;
- 3.18. profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipi;
- 3.19. muzicējošo vienību attīstības stratēģija un plānošanas metodes.

Diriģenta profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Mārtiņš Ozoliņš – Latvijas Nacionālās opera, galvenais diriģents; Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, docents, Orķestra diriģēšanas katedras vadītājs;
- Māris Sirmāis – Valsts Akadēmiskais koris "Latvija", mākslinieciskais vadītājs; Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, asociētais profesors, Kora diriģēšanas katedras vadītājs;
- Jānis Baltiņš – kora diriģents, Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Kora diriģēšanas katedras lektors, Jāzeps Mediņa Rīgas mūzikas vidusskola, kora diriģēšanas pedagogs, Kordiriģēšanas nodaļas vadītājs, jauktā kora diriģents; Alūksnes skolotāju kora "ATZELE" mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents; Siguldas Valsts ģimnāzijas jauniešu kora "ATVARS" diriģents.

Diriģenta profesijas standarta eksperti:

Kultūras ministrija
Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris
T.Kalniņa Latvijas Radio koris
Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments
Profesionālais pūtēju orķestris "Rīga"